

SAŽETAK PRESUDE

AKTIVA DOO PROTIV SRBIJE PRESUDA VIJEĆA OD 19. SIJEČNJA 2021. ZAHTJEV BR. 23079/11

*Zapljenjena i preprodaja zaplijenjene robe podnositelja
nije bila razmjerna težini povrede
te je predstavljala povredu prava na mirno uživanje vlasništva*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, društvo s ograničenom odgovornošću iz Srbije, 2004. godine zakonito je uvezlo željeznu armaturu iz Ukrajine te je za nju platilo pripadajući porez i trošarine. Uvezena roba bila je smještena u skladištima u Pančevu i Smederevu koja nisu bila u vlasništvu društvu podnositelja. U siječnju 2005. godine Ministarstvo trgovine izvršilo je inspekcijski nadzor skladišta i računovodstvene evidencije te je utvrdilo kršenje propisa o evidentiranju uvezene robe. U postupku inspekcijskog nadzora, rješenjima Ministarstva trgovine od 28. i 31. siječnja 2005., roba je zaplijenjena iz oba skladišta u skladu s odredbama Zakona o uvjetima za obavljanje prometa robe, vršenje usluga u prometu robe i inspekcijskom nadzoru (dalje: Zakon o uvjetima za obavljanje prometa roba). Ujedno je inspektor koji je proveo inspekcijski nadzor podnio i zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka protiv društva podnositelja i odgovorne osobe u društvu. U odvojenim upravnim postupcima koji su uslijedili iz dvaju rješenja inspekcijskog nadzora, Vrhovni sud je višestruko poništavao rješenja nadležnih tijela, da bi u konačnici potvrdio rješenja upravnog suda odnosno ministarstva da roba nije bila propisno evidentirana te da je inspektor bio dužan primijeniti mjeru zapljene robe umjesto izricanja novčane kazne. Posljedično, društvo podnositelj podnijelo je dvije ustavne tužbe prigovarajući povredi prava na pošteno suđenje i zaštiti vlasništva. Prvu ustavnu tužbu Ustavni sud je odbacio zbog formalnih nedostataka, dok je drugu ustavnu tužbu Ustavni sud usvojio i predmet vratio na ponovno odlučivanje upravnom sudu. U trenutku donošenja presude ESLJP-a, predmetni postupak bio je još uvijek u tijeku. U međuvremenu, zaplijenjena roba je prodana trećoj osobi, a optužba protiv društva podnositelja i odgovorne osobe zbog počinjenog prekršaja odbijena je jer je za vrijeme trajanja prekršajnog postupka nastupila zastara.

PRIGOVORI

Oslanjajući se na članak 6. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju, društvo podnositelj podnijelo je zahtjev ESLJP-u prigovarajući da je pljenidbom i prodajom imovine društva povrijeđeno njegovo pravo na pošteno suđenje i pravo na mirno uživanje vlasništva.

OCJENA ESLJP-a

Dopuštenost

Tužena država prigovorila je da društvo podnositelj nije pravilno iskoristilo djelotvorna prava sredstva koja je imalo na raspolaganju u Srbiji, odnosno da nije pravilno koristilo ustavnu tužbu te je propustilo pokrenuti parnični postupak za naknadu štete.

U kontekstu prigovora propusta pravilnog korištenja ustavne tužbe, ESLJP je utvrdio da je društvo podnositelj: pripremio ustavnu tužbu koristeći službeni obrazac; (ii) izričito se pozvalo na relevantne odredbe Ustava i Konvencije; (iii) označilo rješenje koje je smatralo spornim; (iv) navelo razloge za podnošenje svoje ustavne tužbe; i (v) identificiralo zahtjev o kojem bi Ustavni sud trebao odlučiti. U tim okolnostima ESLJP je zaključio da je odredba Zakona o Ustavom sudu, sukladno kojoj je odbačena ustavna tužba podnositelja, primijenjena s prekomjernim i nepotrebnim formalizmom ([Dakir protiv Belgije](#), stavci 80.-81.). Iz navedenog proizlazi da je društvo podnositelj srbijanskim vlastima pružilo priliku ispraviti povredu zbog koje je prigovorilo te je ESLJP utvrdio da je društvo podnositelj ispravno iskoristilo predmetno pravno sredstvo.

Nadalje, ESLJP nije prihvatio argumentaciju tužene države da je društvo podnositelj trebalo u parničnom postupku tužiti državu zbog naknade štete jer je smatrao da bi bilo prekomjerno očekivati od društva podnositelja da koristi još jedan pravni lijek pored već iskorištene ustavne tužbe. Ujedno, ESLJP je naglasio da tužena država nije dostavila nikakve dokaze koji bi potvrdili djelotvornost tužbe za naknadu štete kao pravnog sredstva.

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da je zahtjev društva podnositelja dopušten.

Osnovanost

S obzirom da među strankama nije bilo sporno da je došlo do miješanja u pravo na mirno uživanje vlasništva društva podnositelja, a ESLJP nije ponudio konačne odgovore po pitanju predstavlja li miješanje kontrolu uporabe ili lišavanje prava vlasništva, kao niti zakonitosti i legitimnosti miješanja, ključnim se nametnulo pitanje – je li miješanjem države postignuta neophodna pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg javnog interesa i zahtjeva vezanih za zaštitu prava društva podnositelja na mirno uživanje vlasništva ([Perdigao protiv Portugala \[VV\]](#), stavak 67.).

Pri analizi razmjernosti miješanja, ESLJP je istaknuo da srbijanske vlasti nisu razmotrile je li se legitimni cilj države mogao postići nekim drugim, manje restriktivnim sredstvima, poput izricanja novčane kazne. Tužena država tvrdila je da svrha kažnjavanja u predmetu društva podnositelja ne bi bila postignuta bez zapljene robe, no sukladno naknadnoj izmjeni Zakona o uvjetima za obavljanje prometa robe inspektori više nisu mogli zaplijeniti robu kojom se trgovalo samo zato jer je pogrešno evidentirana. Naime, u takvim slučajevima, sukladno novom zakonskom uređenju¹, inspektori mogu izreći samo novčanu kaznu. Posljedično, tužena država

¹ Zakon o trgovini (OG RS 53/10, 10/13 i 44/18)

nije iznijela uvjerljive argumente da novčana kazna u predmetu društva podnositelja ne bi bila dovoljna za postizanje željenog učinka odvraćanja i kažnjavanja, kao i sprječavanja budućih kršenja obaveza evidentiranja robe. ESLJP je ponovio da, kako bi miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva bilo razmjerno, ono mora odgovarati težini povrede, a kazna težini kaznenog djela čijem kažnjavanju je namijenjena (*Boljević protiv Hrvatske*, stavak 44.). U predmetu društva podnositelja, povreda se sastojala samo u nepoštovanju obveze evidentiranja robe jer je željezna armatura zakonito uvezena (*a contrario Raimnondo protiv Italije*, stavak 29.). Stoga, težina povrede koja nije bila značajna, jer društvo podnositelj i odgovorna osoba u društvu nisu bili kazneno gonjeni te su oslobođeni prekršajne odgovornosti, kao ni zaštita presumirano povrijeđenog legitimnog interesa „državnog proračuna“, nisu mogli biti odlučujući čimbenici prilikom izricanja sankcije društvu podnositelju.

Slijedom navedenog, miješanje države u pravo na mirno uživanje vlasništva bilo je nerazmjerno jer je društvu podnositelju nametnut prekomjeran pojedinačan teret te je ESLJP utvrdio da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Uzimajući u obzir činjenice slučaja, podneske stranaka u predmetu i svoje zaključke u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 Konvencije, ESLJP je zauzeo stav da nije potrebno ispitati ni dopuštenost, ni osnovanost pritužbe prema članku 6. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

S obzirom da točan iznos koji je bilo potrebno dosuditi na ime materijalne štete nije bio spreman za odluku ESLJP je strankama ostavio dodatni rok da po tom pitanju postignu sporazum. Zahtjev društva podnositelja za naknadu nematerijalne štete ESLJP je odbio jer je društvo podnositelj samo doprinijelo nastanku štete.

Na ime troškova i izdataka ESLJP je društvu podnositelju dodijelilo 1.200 EUR.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.